

14-26 = 13 db.

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

DEBRECEN VÁROS KÖNYV-
NYOMDA-VÁLLALATA,
ahova a lap szétküldésére vonat-
kozó felszólamlások küldendők. ::

Megjelen hetenként egyszer, szombaton, másfél iven.
Előfizetési ár: egész évre 12 kor., félévre 6 kor.
Egyes szám ára 30 fillér.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVA-
TAL DEBRECEN, NYOMTATÓ-
UTCA 9. SZÁM,
ahova a lap szellemi és anyagi ügyeire vonat-
kozó összes közlemények, kéziratok, előfize-
tések és hirdetési díjak küldendők. ::

SZLEZÁK LÁSZLÓ

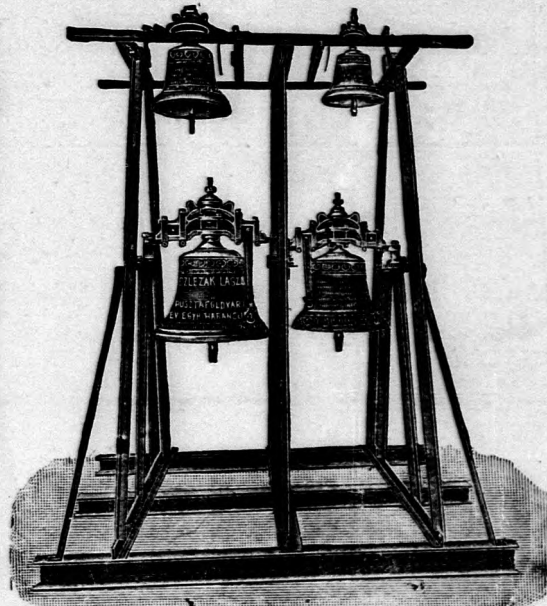
Bur villamos vasut-
órház megállóhely. Budapest, VI., Frangepán-u.

1900. évi párisi világ-
kiállításon kitüntetve. 77. szám. (Saját házában)

Ajánlja legjobban berendezett harangöntődjét a nemes egyházak részére. Harangokat bármily nagyságban ujonnan önt, régl, repedt, vagy nem összhangzó harangokat a legmagasabb árban átveszi és átönti a leg szebb zengzetben, a legfinomabb harangérből, tiszta csengő hanggal. Minden harang hangja előre határozatlik meg. — Különösen ajánlja a legjobbnak bizonyult és a legkönnyebben kezelhető harangfelsze- reléseit, amelyek a torony falait nem rázzák, akár kovácsolt-, akár öntöttvas szerkezettel. A legújabban öntöttem a mattyi, a szentesi ref. öregtemplom harang- jait; átszereltem és vasállványokra helyeztem a karai, sussai, szentendre, tiszadadi, zádorházi, orosházi, apáthegyaljai, szelistei stb. egyházak harangjait, jelen- leg öntöm a törökszentmiklósi ref. egyház 4 harang- ját kb. 3400 kg., a klenóci ev. egyház nagyharangját 2400 kg., az olaszlisztkai egyházét 600 kg. súlyban.

Költségvetéssel díjmentesen szolgál és kívánatra a helyszínére saját költségén utazik.
Számos egyházi elismerés! Telefonszám: 174-16.

harang-ércöntőde, harangfelszerelés
és haranglábgyár

Ezen harangok 1913-ban a pusztaföldvári evang. egyház részére készültek, méltóságos Balla Mihály miniszteri tanácsos úr rendelésére.

Toronyórákat

gyárt minden nagyságban, elsőrendű modern kivitel- ben, sok évi jótállással a

Villamosóra- és toronyóragyár

Budapest, Szív-utca 32.

Budapest székesfőváros szerződéses torony- órásai. Több aranyéremmel kitüntetett. Költ- ségvetés díjtalan. Előnyös fizetési feltételek.

Kunz József és Tsa

os. és kir. udvari száll. kir. kiváltságos nagykereskedők

Budapest, V., Deák Ferenc-u. és Bécsi-u. sarok.

Vászon, asztalnemű, női és uri divat-cikkek, menyasz- szonyi kelengye, uri és női fehérneműek, gyermekruha, szőnyeg, függöny, magyar házi- ipari cikkek nagy áruháza.

Legujabb theologiai ujdonságok.

Beszédek és imák

háborui alkalmakra.

2-ik kötet.

Összeállította:

Dr. Lencz Géza.

Ára 5 korona. Portó 20 fillér.

Bibliai elmélkedések

vallásos estélyekre.

Irta:

Uray Sándor.

Ára 2 korona. Portó 10 fillér.

Kaphatók:

Hegedüs és Sándor

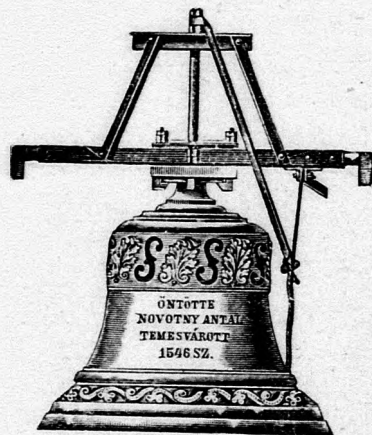
protestáns irodalmi könyvkiadó-hivatalában,
Debrecen.

NOVOTNY ANTAL FIA

harangöntőde és vasharanglábgyár

Temesvár, Gyárváros.

Ajánlja magát több évi szavatolás mellett régi harangok újraöntésére, valamint új harangok és teljes harangcsoportok előre meghatározott hangok utáni elkészítésére. Különösen ajánlja saját találmányu új modern átlynkasztott

harangjait

melyek felső részükön a hegedűéhez hasonló S alakú nyílásokkal vannak ellátva és azért erősebb, terjedelmesebb és mélyebb han-

guak, mint régi modoruk. Ily szerkezettű 327 kgos harang hangban egyenlő 461 kgos régi modoru haranggal. Ajánl továbbá fogatható vertvas-koronákkal, régi harangok lyetnekkkel való újra szerelését és vertvas-harang állványokaköltségvetések és képes árlapok díjmentesen szolgálhatnak - Az 1896 orsz. kiállításon milleniumi nagyéremmel kitüntetve.

A ntiszteletű lelkész és tanár urak figyelmébe.

Elegáns, tartós minőségű, modern szabású **őszi és téli fiú- és leányka-ruhákat** szolid áron vásárolhatjuk az előnyösen ismert

NEUMANN M.

cs. és kir. udvari és kamarai szállító férfi-, fiú- és leánykaruha telepénél
Debrecen, Piac-utca 51., Főpostával szemben.

* Árjegyzék kívánatra díjtalanul küldetik. *

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

DEBRECEN VÁROS KÖNYV-
NYOMDA-VÁLLALATA,

ahova a lap szétküldésére vonat-
kozó felszólamlások küldendők. ::

Megjelen hetenként egyszer, szombaton, másfél iven.

Előfizetési ár: egész évre 12 kor., félévre 6 kor.

Egyes szám ára 30 fillér.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVAT-
TAL DEBRECEN, NYOMTATÓ-
UTCA 9. SZÁM,

ahova a lap szellemi és anyagi ügyeire vonat-
kozó összes közlemények, kéziratok, előfize-
tések és hirdetési díjak küldendők. ::

Husvéti egyházi beszéd. (1915.)

Tartotta: **dr. Baltazár Dezső** református püspök.

Előima.

Mindenható Isten! Mennyei édes Atyánk! Teljes a mi lelkünk mindenkor a te mindenhatóságod és jóságod csodálatával; teljes a hála érzelmeivel is, amelyek a te irgalmasságod nyomában fakadnak. De most a te legnagyobb csudatevésed, legkönnyörületesebb bizonyágtételed ünnepén valósággal kicsordul lelkünkől a csudálat és hála túláradása.

Ma szentelted meg győzelemmel a szenvedést, ma dicsőítetted meg feltámadással a halált. Ma adtad a világnak a te szent fiad ama békességét, amit semmi sem tud megháborítani. Keresztül vitetted vele éhségen, szomjúságon, kísértésen, szenvedésen, halálon és megállott minden próbáltatást.

Uram! Ennek a békességnek az áldásáért adunk mi néked hálát. Érezzük az iga súlyát, amellyel a küzdelmes élet reánk nehezedik, halljuk a szélvész zúgását, melyek kösziklára épült hitünk épületét is megrengetik; látjuk a villámlást rajtunk köröskörül fenyegetve lehullani, tűrünk nyomorúságot, szenvedünk gyászt, siratunk elmúlt boldogságot, látunk megnyílni földet, beletemetkezni városokat, országokat darabokra törni, koronákat lehullani; környékeznek bennünket földönfutás nyomorúsága, a letiportatás gyalázata, a pusztulás rettenetességei: mi a te szent fiad keresztjére tekintünk, nyitott sírjára nézünk, szenvedésében ártatlanságát, halálában igazságának próbáját, feltámadásában diadalát látjuk s aztán nem félünk, ha a föld minden hatalmaságai ellenünk támadnak is; mert Te általad, a te igazságod szolgálata által a szenvedésben is dicsekedést, a halálban is feltámadás megdicsőülését találunk.

Uram! tölts be örömmel minket a te csudadolgaid láttán; tölts be reménységgel, melynek kútfeje az általad szerzett feltámadás; tölts be bátorságos hittel, melyben megbékülés van minden szenvedéssel és elhatározás néked szolgálni engedelemben mind halálig. Ámen.

A. i. János XX. 21., 22. „Monda nekik Jézus: Békesség néktek! A mi képen engem küldött vala az Atya; én is a képen küldelek titeket. És mikor ezt mondta, rájuk lehelle és monda nekik: Vegyetek szent lelkét”.

K. H.! Nem a husvét dicsőségének hozsánnájával köszöntlek titeket, hanem a husvét békességével. Nem az angyal szavát zendítem meg mennyei dicsekedéssel: „*nincs itt az Úr, hanem feltámadott*”. (Luk. XXIV. 6.) Nagyobb jót mondok tinektek a dicsőségnél. Békességet. Ez áll most vágyakozásunk kereszt-tüzében. Ezért ostromolja az eget a sok imádság. Bánatos orcán aláfolyó könnyesepp s a hadiszerszámok felhőket szaggató sárkányai ennek célja felé igyekeznek. Várjuk az olajágot a vértenger felett. Mikor hozza az Úr kegyelmének fehér galambja!? Mennyi ablak nyílik ki, mennyi szem sóvárog, hány hívó szó eped az áldott fehér galamb után. Még a vértől jóllakott zsarnok büszke bibora is titkon hívást integet felé; hát még a kétségbeesés sok megszaggatott ruhája, a sok előre felöltött gyász, az elhagyottak, árvaságra eljegyzettek foszlani kezdő vékony rongyai!

Ránk vannak zárva az ajtók, mint nagypéntek után a tanítványokra. Dübörög rajtuk a veszély; a vilám be-bevilágít a szakadékokon, kísérteties fényét orcák sáppadtsága nyeli be. A lélek az ilyen fenynél tudja leolvasni a maga gyarlóságának, nyomorúságának, bűneinek lajstromát igazán.

Ezekkel a bűnökkel feszítettük meg az Urat. Ezért rendült meg alattunk a bizonyosság földje. Ezért szakadt ketté a kárpit a mi békességünk templomában. Ezért sötétült el a jótét napja. Ezért süvölt végig a világon az ítélet viharja. A fejsze nem csak gyökerére van vetve a fának, hanem már vágja is az élő gyökeret s az élet vérét patakokban ontja ki belőle. De azért én békességet hirdetek. Nem átkodottsággal, hanem bizonyos reménnyel. Sok nagy bűneink mellett is érzem, hogy az Úr fényes orcája ragyog felettünk. Látom, hogy most minket méltóztatott, minket hívott el örök igazsága vitézeiül. Hallom az Úr Jézus békességet hirdető szavát. Látom az ő példáját, hogy az igazi békesség az igazságáért vívott küzdelmeken által, sebek és szenvedések árán érkezik el hozzánk.

Amint szent leckénkben olvassuk, Jézus a feltámadás napjának estéjén a szorongó, szomorkodó tanítványokra ezzel nyitotta rá az ajtót: „*békesség néktek*”. A próféták által békesség fejedelmének volt megjelentve.

Békesség jelszavával nyitották meg az angyali seregek is ama szent éjszakán az új-világ történetét. Magával s az Istennel való legtisztább kékségekben vonult at az isten-ember rövid földi élete sok tövisein; ezt vitte fel a Golgotára; ennek gyöngéd ujjai zárták le szelid szemeit; lehajtott fejének ez tette puha párnává a keresztet; ennek szárnyán tért meg átjárnott lelke mennyei Atyjának kezeibe. Ezzel kellett tehát vissza is térnie. A feltámadás dicsőségének, csudájának káprázata békességgel kellett beleszönie a megérthető élet boldogságát; az élet megérthető boldogságát.

Ezt a boldogságot nem magából az életből, hanem az örökélet beszédéből tudjuk megérteni. Abból a beszédéből, amely lélek és élet; mert szentlélek teljességéből szól és a romolhatatlan élet igazságát hirdeti. Minden vezérfény nélkül, csak úgy magából az életből, ebből a csalárd színnel fénylő világból nagyon is fordítva olvasnánk ki a boldogság törvényeit. Ezen a nyomon azt a békességet keresnénk, — mint ahogy a legtöbben keresik is, — amelyik terveink keresztül vitelének zavartalanságát, céljaink akadálytalan elérését, redönélküli orcát, sebhely nélküli homlokot, könnytelen szemet; vállat, melyen nem tört kérget a kereszt, mosolyvak felhőtlen tavaszát, léleknek hullámverés nélküli tengerét jelenti.

Jézus nem ilyen békességet hirdet. A kényelemre hajló, kövéredő szívű embereket határozott szavakkal figyelmezteti, hogy valamiképen a világnak ama fejlődése után ne menjenek, „*akinek nincsen Ő benne semmije.*” „*Békességet hagyok nektek; az én békességemet adom nektek. Nem úgy adom, amint a világ adja. Ne nyugtalanokdjék a ti szívetek, se ne féljen.*” (Jan. XIV. 27.) A világ clesón, ingyen kínálja az ő békességét. Ezért kapnak rajta az emberek. Csak egy kis megalkuvást kér a kísértővel, egy kis kiegyezést a sátánnal, a szemre egy kis hályogot, a becsületre egy kis takarót: aztán oda adja a maga békességét. Csak-hogy ez a békesség nem egészséges aluvás, ami pirosra festi az orca színét s megacélozza az idegzetet, hanem altató-por mámorítása, amitől sáppadt lesz az orca, levert a tagok ereje s a lélek emelkedése szárnyazott.

Hogy a tanítványok se ilyen békességre gondoljanak, még a feltámadás diadalának a magaslatán se felejtkezik meg Jézus a mélységekről, amelyekből isteni hatalommal törte fel magát; nem felejtkezik meg éhségeről, szomjúságáról, mezitelenségéről, háborúságairól, a gyűlöletről, mely szembe köpte; a haragról, mely arcul ütötte; rabságáról, keresztjéről, szenvedéseiről, amelyeknek próbáin keresztül az igazság szolgálatában engedelmes volt az Atyához mindhalálig. „*Amiként engem küldött vala az Atya, én is aképpen küldelek titeket.*” Utolsó helyre küldelek titeket, hogy ott is megőrizvén a lelki elsőség belső méltóságát, a dicsőség tizenkét királyi székébe üljete (Máté, XIX. 28—30.). Küldelek szegénységben, hogy a földről való lemondás mennyei kincsek gazdagjaivá tegyen. Küldelek szelidségben, alázatosságban, mint a juhokat a farkasok közé, hogy

megszaggatott testetek égő kínjai között megemlékezzetek én rólam, hogy az iga alatt én is szelid és alázatos szívű voltam és „*nyugodalmat találtok a ti lelkeiteknek.*” Küldelek szolgáltni, hogy a földi szolgálat fáradságának mértékével mérjem ki a ti lelki elsőbbségetek jogát. Küldelek világnak seprejévé, mindenek elvetett állatjává, küldelek keresztet hordozni, magatokat áldozattá szentelni az igazságban (Jan. XVII. 19.), hogy „*mindvégig állhatatosak maradván idvezüljete.*” (Máté, XXIV. 13.)

Keresztyén hívek! Szép a karácsony békessége is. A bölesőjében ringó ártatlanság békessége; mely felett az oltalom kezei szeretettel kulcsolódnak össze. A sok ígérlet és reménység bárányfelhőjétől derűs égbolt, honnan angyalok közvetítik a földdel a magasságban lakozó üzeneteit. A vajdó test elcsendesült kínja s a világra jött áldás gazdagságának kilátásai. De micsoda ez a békesség a husvét békességéhez képest! Amattól a meghatottság könnyeit hullatom s megbékülök múltam minden szenvedéseivel, emettől látásokat lát a szemem esodák világából; a harcot felkészülve, bátran várom és dicsékedve a szenvedést. A karácsony békességével csak elindultam a boldogság felé, a husvét békességével már el is érkeztem oda s ezt az örömet nem szakíthatja el tőlem semmi sem.

K. H.! A világháború véres fordulatai között a bizonytalanság kockázatára van vetve jóformán mindenünk. Nem biztos felettünk a hajlék, nem alattunk a föld. Ma még a tűrhető jólét ölen, holnap tán vándor-bottal futva úttalan-úton. Minden elfelejtkező mosolyunkat szereteteink halála büntetheti ott kinn a haremezön; minden feltörő reménységünk — lehet, hogy — már születése pillanatában halott. Máskor se tudja az ember, mit hoz reá e holnap; most egész népek, országok virrasztják átal lábzan az éjszakát, hogy a suhanó múlás meg ne lepje őket. Békességünk hajlékának fundamentumát fiaink drága vérének s a magunk könnyének árja áztatja alá; ablakait kívülről rázza a veszély, belülről sohajtás reszketteti; falait itéletes vihar verdesi, tetejébe a pusztulás lángnyelve itt-ott bele ölt. Az itélet küszöbéig sodródott világ nem tud békességet adni.

„*Vegyetelek szent Lelket.*”: mondotta Jézus, reá lehelvén övéire. Előbb azonban szegekkel átvert kezeit, dárddával átütött oldalát mutatta meg nekik. Vegyetelek világosító és vigasztaló szent Lelket. A lélek világosító ereje megjelenti nektek, ha vajjon az igazságért van-e háborúságotok; vigasztaló ereje pedig az igazságért háborúságot szenvedőknek mennyországot biztosít. Ez a biztosítás békesség. Ez a békesség olyan bizonyosság, amelynek zálogát a mindenható Isten az ő szent Fia feltámasztásának csodájában adta meg.

Óh! ti esodákat, ti isteni mindenhatóságot tagadók, ti békességben kérkedő hitetlenek, milyen nyomorultak, milyen földönfutó hajléktalanok is lehettek ma az itéletes viharok közepén, amikor inog az országok hatalma is, hullóban a királyok koronája is! Mi pedig

Szép husvétí sonkák **Báthory Sándor**
hentes- és csemege-üzletében kaphatók
Debrecen, Deák Ferenc-u. 21.

milyen gazdagok, milyen bátorságosak! Egy szikla-sírba húzódnak be csupán, csak egy üres koporsó szélére telepedünk. A koporsóba belefér minden aggodalmunk, minden kétségünk. Belhelyezzük eddigi gyászunkat, ez utáni szenvedéseinket. A Krisztusban feltámadott igazság mindet békességre szenteli. A feltámadás hitével, mi a koporsó felett is tudunk dicsekedve ünnepelni, tudjuk látni a szorongattatásban a szabadulást, a sebek helyein a jutalmazás bizonyosságait; még megtiportatásunk gyalázatán, még kihulló vérünk záporán, még leomlott várunk romjain, sőt a magunk megáldoztatásán keresztül is látjuk közeledni az igazság diadalát s benne a mi romolhatatlan békességünket a Jézus által. Amen.

Utóima.

Mindenható Isten! Mennyei édes Atyánk! Hála adunk neked a Szentlélekért, melyet szentségedből árasz, tottál reánk. Boldogok vagyunk, hogy kiérezhettük szent igédből az élet fejedelmének lehelletét. Megújult, megtisztult, megerősödött tőle a lelkünk. A megújulás vidámságát, a megtisztulás szentségét, a megerősödés köszikláját neked köszönjük óh! Uram és a mi jó cselekedet ez áldásoktól életünkben terem, téged illető áldozatú visszük dicsőséged királyi széke elé.

Az ígéretekől, melyekkel jövendőknek szent irányt mutattál; a valóságoktól, melyekkel szent fiad élete és halála meggazdagította e bűnös világot: fényesség árad körülünk. E fényességben meggyógyul a szenvedésünk, elnyugosznak háborúságaink, sebeink mosolyognak; a sok vér, mely e sóhajok hazáját öntözi, virágokat nevel s a sok felsíró jajkiáltás is vigassággá vigasztalódik.

Uram! Szent fiadat megáldottad erővel, hogy amire őt elküldötted, azt véghez vigye, megáldottad türessel és engedelemmel, hogy az igazságért megáldozza magát. Áldj meg minket is az ő benne munkás szentlélek minden erejével; hiszen amiképen őtet te küldtet, azonképen küld minket is ő. Küld sokat szenvedni az ő nevéért.

Mi aláadjuk vállainkat a keresztnek; visszük gyönyörűséges iga és könnyű teherképen. Megtagadjuk magunkat, hogy te meg ne tagadj bennünket; megalázzuk magunkat, hogy tőled felmagasztalást nyerjünk.

Uram! Emlékezzél meg a te irgalmasságodról. Áraszd ki a világra a szent lelkét, hogy hozzon békeséget; a te szent fiadnak ama békességét, mely az igazság diadalában való bizonyos hitre s mindenek felett a te nagy neved kösziklájára támaszkodik. Amen.

Ne csak Nagypénteken...

*Ne sirassad Krisztust, aki feltámadott,
S dicsőségben él e világ felett.
Ne gyászold az igaz kínos szenvedését:
Kövessed azt, ki ériünk szenvedett.*

*Ha te nem úgy érzed, mini sokszor hirdeted,
S szívemben önzés, irigység tanyáz,
Néked is lesz súlyos, kínjeljes keresztied,
Mert saját bűnös életed gyaláz.*

*Ha szánni tudod a méltailan szenvedői,
S áldozni kész vagy az igaz ügyért:
Élő hittel tekints Krisztus keresztjére
S áldozz Krisztusért életet és vért!*

*Ne csak Nagypénteken tekintis a keresztire:
Minden nap hozhat szenvedést reád.
De gyógyírt égező, vérző sebeidre
Csak megfeszített Üdvöztőd ad!*

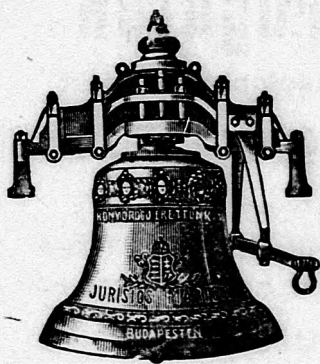
Keresztyén.

A Golgotán.

Kopár magaslat volt ez a Golgota Jeruzsálem felett. Golgotának vagy koponya-hegynek nevezték, mert ide temették a kivégzettek tetemét és a fehérle csontokkal, az üreges szemü koponyákkal fedve volt a föld.

Ilyen koponya-hegyek, csonthalmok emelkednek most is az ország határán. Rakva van velök a Kárpáton túli vidék, csontok fehérlenek, koponyák gördülnek, holttestek hevernek a hegység szakadékaiban.

A Golgotán véres keresztben az áldozat-halálra kész ldvezítő, a mi hegyeinken a kereszt-halálra kész fiaink,

Elsőrendű haranggyár, szerel a kitűnő Pozdech-féle rendszer szerint, mely annak idején ő felsége a király által 2 aranykeresztel lett kítüntetve

Mesekönnyű indítás, nem rezgetti az állványt, még kevésbé a tornyot. Csupán előnye van, hátránya nincsen. — Mérsékelt árak, szolid és szép kiállítás. — Kedvező fizetési feltételek. Alapítva 1868-ban. Felülmul minden eddigi szerelést. Telefon 77—51.

Jurisics Márton harangöntő- és harangfelszerelő-gyár
Budapest, Rózsa-utca 51—53.

Elvállal minden e szakmába vágó munkát, u. m.: elsőrendű harangok szállítását, régi harangok átöntését, régi harangok átszerelését Pozdech-féle forgatható öntöttvas-koronára, esetleg forgatható kovácsoltvas-koronára, kikopott csapok kleserelését stb. Készít fekvő és álló harangvas-állványokat jutányos áron. Költségvetéssel szívesen szolgál. Jutányos árak, pontos és tisztességes kiszolgálás. +++ Kívánatra saját költségén utazik a helyszínére.

vitéz magyar véreink. A Golgotán a kereszt alatt a Megváltó siró édes anyja, a kettős kereszt s hármashérec országában a nagypénteki gyászban álló nemzet. S a komor nap, mely ez egészre borul, mely elsötétíti a nép ábrázatját s a dicső hajnal, amit a gyászos esetre a harmadik reggel ígér.

Atyámfiai, férfiak, Nagypéntek van ma, kereszt alatt allunk mindnyájan, jertek elmélkedjünk János evangélista evangélioma 19. rész, 25—26. verse alapján a mi édes Idvezítőnknek keresztfán elhangzott szavai felett: „Asszony, imhol a te fiad (fia), imhol a te anyád”. Legyetek figyelmes hallgatóim.

I.

János evangélista evangélioma 19. részének 25. versében ezt olvassuk: „A Jézus keresztje alatt pedig ott állottak vala az ő anyja és az ő anyjának nőtestvére Mária, a Kleopás felesége és Mária Magdaléna”. Az édes anyák, a bánatos atyafiak, a szerető szívű nők állanak ma a kereszt alatt, melyre e hont saját vétkeink s a gonoszok gyűlölete kárhóztatta. Nem a kereszt maga az ártatlan áldozattal, nem az elhagyott rémes környezet, a bibliai történetben is az elhagyott, a szerencsétlen édes anya s a rokonok szenvedése, a megváltásra váró világ vigasztalan végzete a legvigasztalhatatlanabb.

Abban az óriási ítéletben, amely bűneink miatt reánk zúdult, nekünk is első sorban az édes anyánk által megszemélyesített szegény magyar hazára kell gondolnunk, azután azokra a sok elhagyott magyar házakra, tűzhelyekre, boldog, megelégedett falvakra és fejlődő városokra — erre az egész országra, melyre most a szenvedés és a pusztulás várakozik.

Mérhetetlen már eddig is a gyász és mi várhat még reánk? Nézzetek szét a Kárpátok ormairól. Túl a Kárpátokon egy ország, amely csak volt. Rombadólt városok, elhurcolt nép, meggyalázott nők, kiölt férfiak, felégetett falvak. Halál, pusztulás mindenütt. Erről a hegyeken még virágzó élet, még hős fiaiba bízó nép, megpróbáltatását Istenbe vetett hittel viselő édes apák, anyák, rokonok. Mindnyájan megváltásra váró pártosságunkért, szeretetlenségünkért, gögös büszke voltunkért veszedelem és ítélet alatt álló szerencsétlen magyar nemzet.

De ki az, aki minket megváltson? Az, aki megváltotta a világot s a megváltás munkájára ma is elhívja az az ő választottját.

II.

Vigasztalan gyász borong a keresztfa alatt álló szerencsétleneken. Borzasztja őket a kín, amit az áldozat szenved. Égeti őket a gyűlölet, amely az elvakult zsidók és római katonák arcáról sugárzik. Rettenteli őket a végzet, amelynek elébe néznek.

Sokkal nyugodtabb az áldozat ott a keresztfán. A Megváltó kezei szegekkel vannak által szegezve, oldalát dárda sebezte meg. Ajka forróságtól cserepes. Szomjazik s nincs, aki inni adjon neki.

Mégis tőle jön a vigasztalás. Ő az, aki a keresztfa alatt álló kedvesekre, édes anyjára gondol s a fiúnak anyát mutat, az édes anyának fiút. Ő az, aki a világot megváltja életével, tanításával, küldetéséhez mind halálig való hűségével.

Az ő isteni példáját követték azok a nagyok, azok a dicsők, akik ezért a hazáért, az egyes országok által képviselt emberiségért éltek és haltak. Zrínyi Miklós a szigetvári hős, Szondi György, aki Drégely várát védte, a szabadságharc hősei és vértanúi mind az ő szent nyomdokába léptek.

Ő adta a küldetést a mi vitéz fiainknak is, akik ott a Kárpátok magaslatát, Galicia és Lengyelország övezett halmain küzdenek, akiknek kezök-lábokat gyilkos golyók szegzik által és akiknek oldalát muszkaszurony vérezi. Akik ott sokszor étlen-szomjan vérrel verejtekeznek, de akikre az a hivatás vár, hogy a balgóság rabságából, a megsemmisülés ítéletéből, a gyalázat és felprédáltatás sorsától megváltásuk e magyar hazát és magyar nemzetet.

Isteni dicsőség, fény és jutalom várt a Megváltóra, szebb, boldogabb jövő és örök dicsőség vár a mi hőseinkre s a magyar nemzetre.

III.

A Golgotán véres kereszt emelkedik, a kereszt alatt bánatos sokaság szorong, de a kereszt felett örök dicsőség sugarai ragyognak s ezek a sugarak az emberiség boldogabb korába világítanak.

Áldott Megváltó, szent atyád jobbra felől ülsz te és a te tiszteletedre minden térd meghajlik. Te hozzád emelkedik a mi lelkünk most is és a mi szemeink szent színed után vágyakoznak. A munka, amit elkezdettél, azóta nem szakadt félbe. Az emberiség szebb, boldogabb kora azonban még most sem érkezett el és a sok bűn, a sok irigység, a hatalom, elsőség, pénz s vagyon

Harmonium, Hegedűk, Tárogatók

és a többi hangszereket általánosan elismerve legjobban szállít

Magyarország legnagyobb hangszergyára, Stowasser J.

csász. és kir. udvari szállító, színházak, zenekadémiák, iskolák és a hadsereg szállítója, a RÁKÓCZITÁROGATÓ feltalálója,

BUDAPEST

II. LÁNCID-UTCA 5. SZÁM. GYÁR: ÖNTÖHÁZ-UTCA 3. SZ.

AAAAAAAAAAAAAAAAAAAAAAAA

Régi hangszerek vétele és becserélése. 0000

ÁRJEGYZÉK minden egyes hangszerről külön küldetik.

miatti versengés még mindig tart az emberek között. Közöttünk is. Még mindig vannak elnyomók, zsarnokok. Vannak, akik más nemzetek élete, vagyona, szabadsága után esengenek. Még mindig folytatni kell az áldozás, a megváltás, a szabadítás, az önkéntes áldozat, a vitézi, hősi bátorság nagy műveit. De már feltetszik a boldogabb jövőndő hajnala. Szébb jövőndő, a mi hős fiaink véres áldozatja, hősi szenvedése, vitézi elszántsága és bátorsága folytán — reánk a magyar hazára is.

Keresztfán vérezett Megváltó, rád gondolunk, téged áldunk és magasztalunk ezen a nagypénteki napon, mely után a nyomodba lépő hősök léptein reánk s a honra is üdv fakad.

Golgotának halma, Kárpátok bércei, Megváltónk a kereszten, hős fiaink a halálos veszedelmek között. Reátok gondolunk, titeket ölelünk; örök dicsőségből fonunk homlokotokra füzért, szeretetet, jogot, földet, boldogságot esküszünk nektek és a tieiteknek s itt a kereszt alatt teszünk fogadást, hogy soha mi a népet, az igazságot, a szabadságot el nem hagyjuk. Isten minket úgy segéljen. Amen.

Dr. Ferenczy Gyula.

Husvételi szózat.

*Örömben és gyászbán ez a mi vígaszunk:
Sírba tétetünk bár, de majd feltámadunk.
Nem maradunk a vak, sötét éjszakában,
Mert a mi életünk örök s halhatatlan
A Krisztus Jézusban
Megváltó Urunkban!*

*Hol vagyón — óh halál — a te diadalmaid?
Hol vagyón pusztító, öldöklő hatalmaid?
Letörve, meggyőzve ott hever a porban,
Ahol a bűn szennye, sáros fertője van.
A halál a porban...
Az élet Krisztusban!*

*Ha a nagy világban csak én magam volnék,
S mindenütt csak halált, enyészetet látnék,
Még akkor is hinném, hogy az élet örök,
És én egy boldogabb, szébb hazát öröklök;
Hol az igazság szent,
S meglátom az Istent!*

Keresztyén.

Gyógyító sebek.*

Ésaiás könyve 53. 4. És ő megsebesített bűneinkért, megrontatott a mi vétkeinkért, békességünknek büntetése rajta van és az ő sebeivel gyógyulánk meg.

Eddig mindig csak azzal törődtem, hogy gyógyul-e a sebem? Erre gondoltam nappal és erről álmodtam éjszaka. Ha sajgott és fájt a seb, ha hazagondoltam, ha bajtársaim közé vágyakoztam, akik talán épen most

* Az erdélyi egyházkerület által kiadott „Közel az Úr” című füzetből.

győzelmesen haladnak előre, türelmetlenül, vagy csöndes reménységgel mindig azt kívántam, bárha mielőbb gyógyulna meg az én fájó sebem.

Íme, az Ésaiás könyvében valami újat olvasok. Azt, hogy nemcsak gyógyuló sebek vannak, hanem vannak gyógyító sebek is. Sőt az is nyilván látszik a sorokból, hogy minden seb meggyógyít valami más sebet.

A mi sebeinktől gyógyul meg a mi szegény, beteg hazánk. Mi lett volna a mi drága, ezeréves Magyarországból, ha mi oda nem állottunk volna a pusztító ellenség elé és saját testünkkel, saját vérünkkel meg nem oltalmaztuk volna a reá törő veszedelemtől? Hálát adok Istenemnek, hogy engem is odaállított azok közé, akik vérük hullásával védelmezik meg őseink hazáját. Nagy méltóság, nagy tisztesség ez reám és úgy érzem, hogy dedapáim nyugodtan alhatnak odahaza, az áldott hazai földben, mert én, a késő unoka, nem lettem méltatlan hozzájuk. Úgy érzem, hogy fiaimnak fiai büszkén emlegethetik majd nevemet nemzetségről nemzetségre, mert nem féltettem magam, mikor a hazám volt veszedelemben. Most még inkább enyim a magyar haza, mert vérem hullott érte.

De azt is látom, hogy az én sebeimmel gyógyul meg az én drága kis családom is. Ha mi ott nem állunk a határon és testünkkel el nem fedezzük az országra vivő utat, a gonosz ellenség ma már talán az én falummat dúlná fel, az én ősz apámat rabolná ki, hitvesemet, gyermekeimet bántalmazná. Tulajdon testemmel a nekik szánt halált fogtam fel s ők ma odahaza azért ülhetnek nyugodtan, békességesen tüzhelyünk körül, mert mi odakünn a határon, hóban, zivatarban, tűzben és jégben megállottunk és véresen és betegen is őket védelmeztük. Köszönöm neked Istenem, hogy az én vereségem árán nekik békességet adtál és az én fájdalomaim árán őket megtartottad. Nemcsak a szám, de vérző sebem is áldja az ők drága arcukat és az én érettük való szenvedésem fűzi őket igazán a szívemhez.

Íme, megjelenik lelki szemeim előtt a mi Urunk Jézus Krisztus alakja. Fejét tövissel vérezték meg, kezét és lábát átszegezték, a szívét dárda döfte át. Ő pedig imádkozva hordozta ezt a tenger szenvedést, csakhogy megmutassa irántunk való szeretetét. „És Ő megsebesített a mi bűneinkért, megrontatott a mi vétkeinkért, békességünknek büntetése rajta van és az ő sebeivel gyógyulánk meg”. Milyen gonoszok vagyunk mi, hogy bűneinknek átka ily rettentő módon nehezült az Igazra, a Hívre s ő mégis mennyire szerethet minket, hogy mindezt boldogan hordozza érettünk; Ő, az az Isten Fia. Uram Jézus, te megszenvedtél értem és ezzel tulajdonjogot szereztél hozzám; íme én neked adom az én szegény bűnös szívemet: töltsd be azt a te békességgel és újítsd meg Szent Lelked által.

Búcsúünnepély a debreceni reform. tanítóképző-intézetben.

A debreceni református tanítóképző-intézet növendékeit is hadba szólította a most folyó világháború. A népfelkelési szemlén 48 növendék közül 42-en találtak katonai szolgálatra alkalmasnak, akiknek április hó 15-én kell a hadsereghez bevonulniok. A hadbavonuló növendékek eltávozása alkalmával a tanítóképző-intézet önképzőköre megható s minden tekintetben sikerült

bücsüünnepélyt rendezett, folyó évi március hó 28-án d. u. 5 órakor, a főiskolai díszteremben. Ez az ünnepély nemcsak a tanítóképző-intézet ünnepélye volt, hanem a kollégiumé, sőt mondhatni a városé is. Az ünnepély megkezdése előtt már jóval zsúfolásig megtelt a díszterem. Megjelent azon dr. Baltazár Dezső püspökünk, Márk Endre polgármester, Karai Sándor főgimn. igazgató, dr. Mitrovics Gyula internátusi igazgató, Hajdu Ferenc kir. tanfelügyelő s ezenkívül számos tanár s előkelő közönség. Az ünnepélyt P. Nagy Zoltán ének- és zenetanár „Fegyverre” című ezen alkalomra szerkesztett gyönyörű szép énekdarabjával kezdte meg az ifjúsági énekkar Szücs László 4. o. vezetése alatt. Péterffy László önképző-köri felügyelő-tanár tartalmas megnyitó beszéde után Ary Gyula 3. o. szavalta el mély érzéssel Modis Hedvig „Hajdan és most” című költeményét. Majd a zenekar bús, magyar darabokat játszott. Ennek elhangzása után Zilahi Zoltán 4. o. olvasta fel pályadíjat nyert munkáját: „A világháború népnevelő hatása hazánkban”. Munkájában ügyesen csoportosította a háború hatásait, amelyek a hazafiság, vallásosság, felebaráti szeretet erős megnyilatkozásában, népünk látókörének szélesbülésében nyilvánkoznak. A felolvasás után Horváth József 4. o. „Imádkozik a király”, Várady Antal remek költeményét szavalta el, Szücs László 4. o. zongora kísérete mellett.

Megható jelenet következett ezután. A hadbavonuló ifjak az emelvényre léptek fel s annak jobb- és balrészén a tanítóképző-intézet lobogója alatt helyet foglaltak. Dr. Veress István igazgató közibök lépve, a tanári-kar nevében a következő beszédet tartotta:

Mélyen tisztelt hallgatóság!

Szeretett hadba induló ifjak!

Az ős kollégium épen négy hónappal ezelőtt e helyről bücsüztatta el a hittanhallgatókat, akik nemes hevületökben, szívök sugallatára hallgatva fogtak fegyvert az ellenség által megtámadott imádott hazánk védelmére. És most ugyane helyről a hadba induló tanítóképző-intézeti ifjakhoz intézzük a meghatottságnak, a hazafiságnak, a szeretetnek egyszerű, de szívünk igaz érzelméből fakadó szavait. A leendő lelkészek, a leendő tanítók találkoznak együtt a haretéren. Mindeniknek az útja az ádáz küzdelmek vérmezejére innen vezet e főiskolából, amely egyforma szeretettel ölelte keblére mindeniket s ha büszke azokra, akik előtt kedvesebb a haza, mint a törvény kedvezménye, épen olyan büszke reátok hadbavonuló tanítóképző-intézeti ifjak, akiknek nagy része ifjú lelkében azonnal a háború kitörése után megérezve a haza veszedelmét önként ajánlkozott annak védelmére.

Hadbavonuló ifjak! E bücsü ünnepélyen nem azt kérdezzük, hogy miért hagytok itt bennünket, hanem inkább azt, miért maradtok itt, amikor a ti ifjú erőtökre szüksége van e hazának. Száz évvel ezelőtt Fichte kikelve a francia szolgaság ellen a német nemzethez intézett örökre klasszikusnak mondó egyik beszédében így szól: „Én, én az öreg emben. — bármily különösen hangozzék is, megvetem az öregkort a maga conservativismusáért, a maga maradiságáért! Nagy dolgok véghezvitelére az ifjúság lelkesedése szükséges”. Igen, ezt hirdetjük mi is, az ifjúságé, amely nem állva még távol az ártatlan gyermek kortól, naiv lelkében nem a rideg való rémeit, a háború irtóztató pusztításait, hanem csupán azt mérlegeli, hogy mi lenne a hazából, az eszmé-

nyekből, a jövőből az ő hathatós segítségük nélkül. Hiszen a jövőt az ifjak acélkarja kovácsolja meg.

A mi hitünk előtt ez a jövő tündöklő fényben áll. De lassanként el kell oszlatni előle a ködöt, amely évek óta oly súlyosan, mintegy átok gyanánt nehezedett erre a nemzetre. Oh ebben a ködben gyéren nyíltak az igaz hazafiság virágai, helyettök úton-útfélen az üres szőlamok csenevész növényei burjánzottak fel; dudva, gyom verte fel a magyarság berkeit; az igazi munka értékét beh sokan nem ismerték már, beh sokan az idegek megfeszítése, a munka komoly elvégzése nélkül szerettek fölfelé haladni az emelkedés lépcsőjén. Ebben a ködben alig vetjük észre, hogy körös-körül ellenfeleink szervezkednek s a hideg ész kiszámításával előre kárörvendő lélekkel osztják fel maguk között az ezeréves Magyarországot, a nyugati műveltség annyi harcokban erősen kipróbált védbástyáját. És fájdalom, ennek a védbástyának egy óriási, műveletlen kolosszus által való ledöntésében művelt, nyugati népek, saját hitsorsosaink segédkeznek, akiknek kiküldöttjeit mindenkor úgy néztük e kollégiumban, mint félisteneket s akik előtt térdet-fejet hajtottunk, akik előtt kitértük szívünket, lelkünket s őket szeretetünkben, vendégségünkben részesítettünk, — azok a hitsorsosok most kárörvendő lélekkel néznék, hogy mint lesznek a mi református templomainkból görögkeleti muszka templomok, mint zúznak össze mindent a kozákok lovainak patkói s semmisítik meg azt, amit keserűen megszerzettünk vérünk árán ezer éven át. Mélyen tisztelt hallgatóság! Én nagyon jól tudom, hogy a háborúnak meg van a maga pszichológiája s hogy a háború sok keserűséget kivált az emberi lélekből. Tévednek azonban azok, akik azt hiszik, hogy ez a keserűség csupán az ellenfél iránt való elfogultság számlájára irandó. Oh ez a keserűség, amelynek itt kifejezést adtunk, minden elemével az igazság számlájára tartozik. Mert hiszen meg tudjuk érteni azt, ha művelt népek főképen anyagi indokokból egymás ellen fegyvert fognak, még azt is megértjük, ha műveletlen nép reá támad a műveltre, vagy megfordítva, de ha valaki azt állítja, hogy erkölcsi alapja van annak, ha egy művelt nép szövetezik egy műveletlen néppel a műveltség védőinek letiprására, mondom, ha ez állana, akkor le kellene nekünk mondani örökre arról, hogy az igazságot még megközelíthetőleg is el tudjuk érni.

Hadbavonuló ifjak! Ezt az átkos ködöt kell nektek segíteni szétoszlatni. Fegyveretek minden dörrenése, villogó szuronyotok hegye ezt a nemes célt fogja szolgálni. És ha majd annyi véres küzdelem után a köd felszáll, visszatértek a harcból, de ti, akiknek a hadbavonulás e kollégiumból való végeleges elvonulást is jelent, nem a békébe fogtok visszatérni, hanem a harcból a hareba. Mert mi más egy magyar néptanító hivatása, mint örökös küzdelem, nemes harc a kulturájáért, szenvedés a gyakran megnyilatkozó értelmetlenségért. Hazatérve a harcból, egy megifjodott Magyarországot fogtok magatok körül látni, amelyben nemes hivatásotok az lesz, hogy zsenge gyermekek ábrándos lelkébe lángoló lelkesedéssel rajzoljátok be a véres küzdelmek árán megvédett haza szeretetét. Eseményeket fogtok tanítványaitoknak elbeszélni, melyeknek ti magatok is részesei voltatok, elbeszélitek nekik: Volt egyszer egy világháború, amelyben a magyar nemzet történelmi könyvének lapjait egy fénylő, ragyogó lappal gyarapította, talán a legragyogóbbal valamennyi között.

Hazatérve a harcból, sok mindent megváltozva fogtok látni; ellentéteket láttok eltűnni, amelyek a háború előtt meg voltak. A válaszfalat, amelyet legtöbbször a félreértés emelt a lelkész és a tanító közzé, el fogja seperni a háború vihara. Hány egyházközségben olyan lelkész és tanító fog működni, akik mint ifjak együtt harcoltak a világháborúban. Oly jól esik látnunk, hogy ezen egyetértést célzó áramlat a világháború hatása alatt az öskollégiumból indul ki.

Hadbavonuló ifjak! Menjete el lelkesedéssel, térjete vissza dicsőséggel. Azon az úton, amelyre most léptek, már van vértanútok, egyik tanárotok, akit ez a háború ragadott el tőlünk; vannak küzdő társaitok, akik már ott harcolnak a dicsőség mezején. Csak azt kérem tőletek, hogy miként a ti küzdő társaitok ott künt a haremezön nem felejtkeznek meg rólunk, úgy ti is az öskollégium annyi, meg annyi jótéteményét, annyi, meg annyi jóságát ne feledjete el soha. Azok a levelek, amelyeket volt tanítványainktól a harctérről, a lövészárkokból úgyszólván nap, mint nap kapunk, beszélő bizonyosága annak, hogy él még, nem halt még ki a tanítványi hála. Hiszen ti is éreztétek mindenkor jó indulatunkat, láttátok, hogy az intézeti figyelem és szigor felleghorulatán mindannyiszor áttört atyai szeretetünk meleg napsugára.

Tanári-karunk nevében Isten oltalmába ajánlak benneteket hadbavonuló ifjak. Órizzen a vészben, a viharban benneteket a Gondviselés mindent legyőző ereje. Vezéreljen benneteket az ég Ura vissza, erőtöknek és egészségeteknek teljességében, hogy az új Magyarországból odaadással teljesíthessétek nemes hivatásokat.

A veszély, amely előtt most álltok, nagy; a küzdelem, amelybe mentek, a félvilágot átölelő. De ne feledjete el, amit a költő mond: „A veszély nagysága igaz mértéke a belső erőnek”. (Kisfaludy K.)

Az igazgató beszédének elhangzása után a hadbavonuló ifjak nevében Barakonyi József 4. o. mondta el a következő beszédet:

Szeretett tanáraink!

Kedves barátaim!

Mélyen tisztelt hallgatóság!

Mielőtt végkép elhagynók ez öskollégiumot, mielőtt elmennénk, hogy legszentebb kötelességünket teljesítsük, mint a hadbavonuló tanítóképezdei ifjúság megbízottja, óhajtok néhány egyszerű, de szívből fakadó szót szólni.

Mindenek előtt szeretett igazgatóknak, kedves tanáraink nevében mondott megható, de emellett buzdító és lelkesítő szavára kell válaszolnom.

Kimondhatatlan jóleső érzés töltötte el keblünket, midőn láttuk, hogy szeretett igazgatónk még most is, amikor már nem tartozunk oly szorosán az iskola kötelékébe, mikor már mondhatni nem is vagyunk az iskola fia, ily melegen, ily szeretettel s ünnepélyesen bocsát el bennünket, hogy teljesítsük azt, ami ma, mikor nemzeti létünk, vagy nem létünk, boldogulásunk avagy elnyomatásunk kérdése forog kockán, minden magyar embernek szent kötelessége.

Ezen kötelesség teljesítése szólit el minket is az iskola falai közül. Készséggel megyünk, de mielőtt elválnánk, búcsúszavam emelem szeretett igazgatónkhoz, aki mindenkor szíven hordotta az ifjúság sorsát, aki minden erejével és tehetségével az ifjúság javát, boldogulását

munkálta. Fáj, hogy el kell válnunk, — de nem feledjük el őt, mert az a rövid idő, mely alatt minket nevelt és oktatott, elegendő volt arra, hogy örökre szívünkbe zárjuk.

Nem rejthetjük el tanáraink iránti érzelmünket sem. Köszönet és hála hangján kell hozzájuk szólunk, hiszen ők vittek előre a tudományban s fáradságot nem nézve szívvel-lelélekkel arra törekedtek, hogy hazánknak hasznos, egyházunknak hű s hivatásunknak megfelelő férfiakat neveljenek belőlünk. Nem fogjuk őket sem elfeledni, emléküket megőrizzük s fáradozásait az azzal igyekszünk jutalmazni, hogy a kitűzött célt általunk megvalósulni lássák.

Kedves barátaink és iskolatársaink!

Most pedig hozzátok fordulok kedves barátaim! Emlékezzetek meg rólunk s ha esetleg a haza úgy kívánja, hogy vérünk hullásával mi is megszenteljük drága földjét, jusson eszetekbe, hogy barátotok, testvéreitek voltunk.

De míg egyfelől az elválás szomorú perceit éljük s a búcsú keserű könnyei nedvesítik pilláinkat, másfelől az örömkönnök sugara tör elő, mert ime előttünk a küzdelem, előttünk a pálya! Elmegyünk mi is harcolni, küzdeni a becsület mezejére, hová már iskola-társaink közül többen, továbbá kötelességeink osztályrészesei a református theologusok régebben elindultak.

Nemes példájukat mi is követjük! Követjük egyfelől azért, mert amint örök igazság az, hogy a háborút békében kell előkészíteni, úgy örök igazság az is, hogy a békés haladást, munkálkodást háborúban lehet megalapozni, másfelől azért, mert mi elsősorban nem tanítók, hanem magyarok vagyunk.

Magyarok vagyunk s ha kell, vérünket áldozzuk, de azt a földet, amelyet őseink kiömlő piros vérükkel áztattak s amelyet 1000 éven át dicsőséggel megvédelmeztetek, nem engedjük gonosz elleneink kezére. Szenvedett a magyar már eleget s ha most sem leszünk erősek, akkor szenvedhetünk ismét vagy talán végkép ki leszünk törölve a nemzetek sorából. Epen ezért, hogy a további szenvedés megszűnjék, szálljon sikra minden magyar, szívébe vésve Deák Ferenc ezen szavait, „a hazáért mindent, a hazát semmiért.”

Reméljük azonban, hogy a mindenható akaratából — ha talán nem is mindnyájan — a győzelmes sereggel mi is haza fogunk jönni, amikor majd megmutathatjuk, hogy az a mag, melyet szeretett tanáraink belénk vetettek, bennünk termékeny talajra talált; amikor majd megmutathatjuk, hogy nem csak a háború, a rombolás zászói alatt, hanem a tudomány, munkásság, haladás lobogói alatt is tudunk harcolni.

Igérjük, hogy hazaszerető, magyar ifjakat fogunk nevelni, magyart, mely ősi erköléseinek tisztaságával tündököljék, magyart, mely nemzeti önértetével példányképpül állhasson, magyart, mely hazánknak becsületére váljék, olyanokat, kiken végigtekintve, ne csak nemzetünk dicső múltja, hanem nagy jövője is eszünkbe jusson.

De ezek mellett nem fogunk soha megfeledkezni az öskollégiumról, az alma materről, mely nevelőnk, táplálónk, segítőnk, anyánk volt. Hiszen itt nyertünk mindent, itt szereztünk mindent, neki köszönhetünk mindent! Keblében éltük le ifjúságunk legszebb korát. Sokkal tartozunk neki!

Mindezeket szem előtt tartva, itt, a búcsú pillanatában, ez ünnepélyes alkalommal megfogadjuk, hogy

magyar hazánkért, mely szült, református egyházunkért, mely nevelt, mindig, minden alkalommal munkálkodni, fáradozni, dolgozni fogunk s hasznukra lenni igyekszünk.

Küzdeni, dolgozni fogunk azzal a tudattal, hogy csak az arathat jól, aki jól vetett, munkálkodni fogunk azzal a szilárd meggyőződéssel, hogy ha mi, magyar tanítók, hazaszerető s a keresztyén hitben erős, igaz magyar fiakat nevelünk, akkor majd méltán mondhatjuk Kossuth Lajossal, hogy hazánkat akár békében, akár háborúban a pokol kapui sem döntik meg!

Végül a zenekar játszotta el Hetényi „Honvéd-tüzér induló“-ját.

Így folyt le a debreceni tanítóképző-intézet búcsú-ünnepéje, amelyen a hazafiság mélabús hangulata terjedt szét. Lelkesedtünk az ifjakért, akik bátran, hazaszeretettel által hevítve vonulnak a hadjárathoz, de másfelől sajnáltuk őket, hogy ily hamar meg kell kezdeniök a megpróbáltatások hosszú sorozatát. De, amint ifjú szónokuk mondta: Elmennek harcolni, küzdeni a becsület mezejére... s ha kell, vérök hullásával is megszentelik hazájuk drága földjét!

Referens.

A kápláni kongruáról.

Az országos lelkészi nyugdíjintézet megnyitásával a kápláni kongrua új vágányra került.

Ez alkalommal érdekes lenne a kápláni kongrua tizenötéves történetéről (1900—1914) rendszeres áttekintést nyújtani. De erre most nincs idő, tehát csak annyit említek meg, hogy e tizenötéven át az e célra szolgáló államsegély 23.000 koronáról 155.000 koronára emelkedett, mely örömdetes eredmény, az illető miniszterek méltányossága és jó indulata mellett legelső sorban e bizottság 12 éven át volt előadójának. Dókus Ernőnek köszönhető, aki az ő páratlan odaadásával, fáradságot nem ismerő szívós munkálkodásával, az ügy legkisebb részletét is felölölő lelkiösmerettségével a legelső helyen szerzett elévülhetetlen érdemeket a lelkészek és segédlelkészek kongrua ügye körül, amint ennek az egyházi hatóságok jegyzőkönyveikben több ízben kifejezést is adtak.

A lelkészi nyugdíjintézet megnyitása előtt csakis a lelkész „szolgálatképtelensége“ címén lehetett kápláni kongruát kapni. Így 1909-ig az az anomália is megtörtént, hogy a káplánkongrua megnyerhetése végett olyan lelkészek is „szolgálatképtelenek“ voltak, akik, mint esperesek híven és sikeresen szolgálták az anyaszentegyházat. Ez az anomália aztán megszűnt, mikor kimondták, hogy a püspök és esperes, minden további feltétel nélkül, jogosult a kápláni kongruára.

A nyugdíjintézet megnyitása után a „szolgálatképtelenség“ jogcímenek el kellett vesztetni állandó jellegét. Aki szolgálatképtelen, menjen nyugdíjba, amint ezt, a puritán logika vaskövetkezettségével gróf Tisza István az 1913. évi konventen kimondotta. Így jött létre a 119—1913. sz. konventi határozat, mely szerint ezentúl, szolgálatképtelenség címén csak az 1—3. pontok alatti feltételek mellett nyerhető kápláni kongrua; azok a lelkészek pedig, kik ily címen e határozat meghozatala előtt nyertek jogosultságot, ezt a jogosultságot 1915 december 31-vel elvesztik.

Minden rendszerváltoztatásnál nemcsak méltányos, de jogos kíváncsi, hogy az átmeneti időszak aképen

termináltassék, hogy az érdekeltek sérelme a lehető legkisebb legyen. Ezt az átmeneti időt azonban az idézett konventi határozat olyan rövidre szabta, hogy végrehajtása esetén számos káplánunk hely nélkül fog maradni; mert a kápláni kongruát élvezett lelkészek között nem sok van abban a helyzetben, hogy az 500+240=740 koronát a saját zsebéből fizesse meg. Nyugdíjba még nem mehet, mert nincs elég szolgálati éve, káplánt azonban — a kongrua megvonása miatt — ezentúl nem tarthat, szolgál tehát egymaga, lehet, hogy saját egészségének, de az is lehet, hogy az anyaszentegyház érdekének nem kevés kockázatosával.

Hogy mindezeket a veszedelmeket elkerüljük, elmulthatatlanul szükséges, hogy az idézett konventi határozatba megállapított átmeneti időszak, a mostani konventi gyűlés által meghosszabbítottassék egészen addig, míg az állandó káplántartó helyek (91—1914. konventi határozat) véglegesen megállapítva és becikkelyezve nem lesznek. Idevonatkozó indítványomat a kápláni kongrua-bizottság legközelebbi ülésén be fogom nyújtani.

Az állandó káplántartó helyek megállapításánál ugyanis nemcsak az az érdek jö tekintetbe, hogy minden helyre, ahol szükség van rá, a segédlelkész beállítható legyen, de azt a szempontot is okvetlenül figyelembe kell venni, hogy papi succrescentiánk sorsa teljesen biztosítva legyen, vagyis minden végzett hittanhallgató megkapja a maga kápláni helyét; mert ha ismét elkövetkezik a hely nélküli „száraz“ káplánok kora, ennek feltétlen következménye a theologusok számának csökkenése, ebből folyólag később a lelkészhiány lesz, mint ez — mint hallom — evangélikus atyánkfiaiánál már-már be is következett. A mai háborús viszonyok közt — igaz — néhány segédlelkészünk és hittanhallgatónk katonai alkalmazást talált, de hát ez csak ideiglenes dolog s még így is, közvetlen környezetemről tudom, lesznek hely nélküli káplánok, ha a 119—1913. sz. konventi határozat, — mely ellen különben a dunántúli egyházkerület már tavaly (28—914. konv.) felszólalt a fentebb kifejtett módon megváltoztatva nem lesz.

Ennyit a dolog lényegéről. Azonban még két melék kérdést is érintenem kell.

Szolgálatképtelenség címén ezután is lehet — egy évig — kápláni kongruát nyerni, de a szolgálatképtelenség igazolásának eddig divó módját okvetlenül meg kell változtatni. Példát mondok. Egyik lelkészársam októberben lett, súlyos betegség miatt, szolgálatképtelen. Azonnal káplánt kellett mellé rendelnem, de a kápláni kongruát csak 10 hónap múlva, a következő év júliusának végén kaphatta meg, mert az egyházmegyei közgyűlés áprilban, az egyházkerületi pedig júniusban állapította meg szolgálatképtelenségét, ez alapon aztán a kongrua-bizottság csak július hónapban utalta ki neki is, káplánjának is a háromnegyedévi kápláni kongruát. Addig pedig lelkész is, káplán is, éltek szegények reménységéből és — drága kölcsönpénzből. Ezt a lehetetlen szabályzatot feltétlenül meg kell változtatni, olyanformán, hogy ha szolgálatképtelenséget, a hatósági orvos bizonyítványa alapján, az illető esperes és püspök igazolja, a bizottság úgy a lelkészt, mint a segédlelkészt a kongruát negyedévenként tartani szokott ülésén kiutalhassa; vagyis a szolgálatképtelenséget, az egyházmegyei és egyházkerületi közgyűlések helyett, az esperes és püspök állapítsa meg.

Végül pár szót a kápláni kongrua-nyugtáknak, közelebről e lapban is vitatott ügyéről. Nemcsak imprak-

tikus, de egyszersmind képtelen dolog is, hogy a lelkész nyugtájának érvényesítéséhez, az esperes bizonyításán kívül, még a segédlelkész ellenjegyzése is szükséges legyen. Hiszen az a segédlelkész időközben nemcsak Indiába, de Amerikába is költözhetik, sőt az az emberi dolog is megtörténhetik vele, hogy meghal — és akkor még halotti bizonyítványt is csatoljon a lelkész, hogy pénzéhez valahogy hozzájuthasson?! Úgy a lelkész, mint a segédlelkész nyugtáján teljesen elég az illető jogosult aláírása, melyet aztán az esperesi aláírás és pecsét hitelesít; az esperesi aláírásnak és pecsétnek pedig mindenki, még a miniszter is, tartozik hitelt adni, mert az esperesnek nemcsak eskü, de hivatali felelősség mellett is szolgálnak s az ő aláírásukat és pecsétjüket a lelkész vagy segédlelkész ellenjegyzése által legitímálatni egyenesen nevésséges lenne, ha egyúttal szomorú nem volna. *És ha ezt az ellenjegyzést egy esetben, t. i. az esperes saját kongrua-nyugtáján, a miniszter sem kívánja meg.* Miért kívánna meg ugyanezt a másik két fajta (lelkészi és segédlelkészi) nyugtatványon?! Szóval ezt a képtelen és sértő ellenjegyzést „delendem esse censeo“!

Révész Kálmán.

A máramaros-ugocsai egyházmegye f. évi tavaszi rendes közgyűlése.

Nevezett egyhm. f. hó 18-án Királyházán tartotta rendes közgyűlését Biki Ferenc esperes és György Endre e. m. gondnok elkökléte alatt. A gyűlést megelőző reggeli közönséges isteniszteleten Benkő Viktor tekeházai lelkész imádkozott oly buzgón és lélekemelőn, hogy imádságát a közgyűlés kinyomatni rendelte.

A gyűlés a községházában, mely erre a célra kitűnően be volt rendezve, folyt le.

Esperes imádkozott és ugyancsak ő tartotta a gyűlést megnyitó beszédet is. Felemlítette ebben, hogy miért kellett így korán és szokatlan helyen a gyűlést összehívni. Nevezetesen: azért így korán, mert az őszről elmaradván a kerületi gyűlés, most az szintén korán fog megtartatni. Hogy tehát arra az ügyek kellő időben beérkezzenek, ez a körülmény tette szükségessé az e. m. közgyűlés ilyen korai megtartását. Hogy pedig szokatlan helyre, nevezetesen Királyházára hívta össze azt az elnökség, a közlekedési viszonyok nehézsége okozta. Királyháza csaknem Máramaros és Ugocsa megyék érintkezésénél fekszik. Feltehető volt, hogy mind a két megyéből oda seregkelhetnek össze a gyűlés tagjai legkönnyebben. Am ebben is csalódtunk, mert Máramarosból csak a dolhai egyház volt egy világi képviselővel jelen. Annál nagyobb elismerés illeti — s ezt a közgyűlés ki is fejezte — György Endre e. m. gondnok urat, ki a közlekedési nehézségekre keveset adván, minden akadályon győzelmeskedett s a közgyűlésen megjelent. Esperes beszéde további folyamán megemlékezett arról, hogy Királyháza a XVIII-ik század elejéig ref. anyaegyház volt, temetőjében jeltelen sírokban ref. lelkészek hamvai porladnak. A nyalábi vár romjai Perényi János főispánra emlékeztetnek, ki Melanchtonnal levelezésben állott. Az ősök szellemei tekintenek reánk

a múltból e helyen és nézik, miként teljesítjük honfű: és keresztyéni kötelességeinket.

Az elősorolt rendkívüli körülmények egyedüli okozója a háború, melyben vad indulattal és szenvedéllyel pusztítják egymást az emberek. Legközelebbi közgyűlésünk óta, — melyet már aggodalmak között tartottunk meg, — a Kárpátok szent bércein betört egyh.-megyénk máramarosi részére az ellenség s rettegést okozva sokan — lelkészek és tanítók is — elmenekültek előle, odahagyva megszokott tűzhelyeiket. Karácsonyi imánk és énekünk szózatába belevegyült az ágyúk dörgése. Szerencsére Máramarosból hamar kiűzték vitéz katonáink az ellenséget. Hány egyháztagnak okozott veszteséget a háború egyházmegyénkben, hány gyermek lett árva és hány szülő gyermeknélkülivé és hány nő özvegyé, azt adatok hiányában esperes meg nem mondhatja. De azt megnyugtatólag jelenti ki, hogy itt sem a lelkészi, sem a tanítói, sem az egyházmegyei tisztikarból a háborúban nem vészett el senki. Fájdalommal jeleti, hogy más egyházmegyéknek vannak veszteségei. Így a hevesnagykunsági egyházmegye gondnoka Dr. Horthy Szabolcs a csatában hősi halált halt. Indítványozza esperes, hogy az egyh.-m. fejezze ki részvétét e veszteség felett.

Ezek után esperes röviden megemlékezett az egyházmegyei életnek nevezetesebb jelenségeiről. iskolai ügyéről, a közös nehéz anyagi helyzetről és ismét üdvözölve a közgyűlés tagjait s a megjelent érdeklődő más felekezetiüket, a gyűlést elnöktársa nevében is megnyitotta.

A gyűlés ezután a jegyzők kellőleg elkészített javaslatai folytán gyorsan haladt a tárgyakon. Ezek közül nevezetesebb volt: a szavazatbontó bizottságok jelentése, mely szerint Dr. Kun Béla lemondásával megüresedett világi főjegyzői állásra Dr. Gergely Györgyöt, az ő helyére pedig t. i. a világi aljegyzői állásra Dr. Lator Lászlót választotta meg a presbyterumok bizalma. Esperes jelentései tudomásul vétettek. A tanügyi bizottság jelentése szerint csak az ugocsai részen teljesítettek a félévi iskolai vizsgálatot a bizottságok, a máramarosi részen nem. Megállapította a közgyűlés, hogy a missiói egyházak közül a dolhainak van, a nagybocskónak nincs lelkészválasztási joga. Többféle kiküldetésekről, az alapító levelekről határozott még a közgyűlés s aztán befejeztetett.

Gyűlés végeztével még a tagok jelenlétében György Endre e. m. gondnok javasolta, hogy Komjáthy Benedeknek, ki Pál leveleit a nyalábi várban fordította magyar nyelvre, emléke itt Királyházán jelöltessék meg s az e. m. az ő általa lefordított s a M. T. Akadémia által kiadott Pál apostol leveleit a királyházai fiókegyház részére vegye meg.

Az indítványhoz a jelenlevők hozzájárultak. A szokásos közebed elmaradt. A vasúti vendéglőben gyűltek össze, kik haza nem tudtak előbb menni, mindennapi hadi kosztra.

R. L.

IRODALOM.

Könyvismertetés. „Beszédék és imák háborgó alkalmakra. Összeállította Dr. Lencz Géza theol. tanár a debreceni egyetemen.

(Folytatás.)

Igen jó beszéd a Kájel István felsőiregi lelkészé is: „A legnagyobb nyomorúság és legnagyobb segítség.“ Zsolt. 46, 7—8. A templomokban a Jézus tudománya által 1000 év alatt erősséget adó Isten városában lakozunk, hogy a legnagyobb nyomorúság a háborúnak — mikor mindenünk prédára jut — okától, az önzés, gyűlölet, kapzsiságból stb. szabaduljunk. Isten által akad barátja a magyarnak; csak vele fennálló szövetségünkre erősítésül, új pecsétül új szívet tegyünk; — ne bántuk a mi legnagyobb szövetségünkre kishitűséggel, aggodással, ki a Jézus vérével nyomta szíveinkre a vele való szövetség pecsétét. Menjünk, mint az üldözött sereg, a közeli várba: Istenhez, hittel, reménnyel, ott nem szégyenülünk meg. — Úgy kell lenni, hogy Ms. úr is a keresztyén vallásos levegőt azért nem találta meg benne, mert nem kereste, vagy véletlenül sok levelet talált itt egyszerre fordítani.

Utána Kirner A. Bertalan békési lelkész Máté 26, 41. alapján vigyázatra és imádkozásra intve külön szól az öreg szülék, hitvesek, gyermekekhez.

Kiss József pápai esperes beszéde. (I. Mózes 22, 1—8.) Komor kép: a fiát megáldozni akaró Ábrahám jelenik meg előtte s megható színekkel ecseteli, hogy mennyien vették a parancsot — ami az ő szívébe is belemarkolt —: „Vedd a te fiadat stb.“ Ez a komorság csak növekedik, mikor ellenfeleinkről erőteljes kézzel rántja le a leplet, kiknek gonoszsága kényszeríti a magyar apákat, anyákat, hogy fiaikat áldozatul hozzák. De ezt az Isten akarja, hogy fiaink, mint eszközök által leontsa a hazugság várait stb. Végül kiszinesül előtte a kép, megbékélt, bizó lélekkel, erős hittel, vallja: „Az Isten gondot visel!“ E beszédet inkább vallásos estélyre, mint szószékre valónak tartom.

S venio nunc . . . ! „Nem halok meg“ Zsolt. 118, 17.) Marjay Károly budafoki lelkésztől. Ez a beszéd — szerintem is — a legjobb, a kötet legkiemelkedőbb darabjai közül való. Színes, fordulatos, logikus, bibliai, építő, meggyőző erejű és mindenekfelett Krisztushoz vezérlő tanítás. Van benne lélek, élet, vallásos mélység, hit! Nem téveszti el a célt soha: „Az élő Krisztust ha kidobtuk eddig életünkből, most nekünk kell beleragyogatni a világ életébe magunkon keresztül!“ — A háború Istentől nyert újabb, dicső megbízatás: a megtérésre, életre vezet s ezzel összefűg a diadal! „Az Úrnak lelke keres; ha engedelmeskedünk neki: hozzánővünk e nagy idők követelte nagy feladatok teljesítéséhez

s így ebben áldja meg Isten a magyart! — Ilyen beszédeken örömmel kapunk.

Nem közönséges e másik darab sem: „Az igaz keresztyén áldozatkészsége.“ Váza Gerocktól. (Máté 19, 16—26.) Írta Nátházy Bertalan battonyai lelkész. A gazdag ifjúról szól, ki próbára tétetett az Úrtól. Reánk s boldogságunk, hazaszeretetünk véres próbaideje ez a mostani. „Mit cselekedjünk?“ Legyünk áldozatkészek! Egy-két hangzatos „könnyek dajkájává lett gond“, „pénzes ládán sipogó zsugori“, „korcsmák gőzéről“ emlékező kifejezéstől eltekintve helyes felosztású, ugyanolyan érvelésű, gondolatteljes jó beszéd.

A keresztyénség és a háború. (Máté 10, 28: Ne féljete azoktól.) Nagy Béla sárospataki ref. theol. tanártól. Főtétele: részt vehet-e a háborúban a keresztyén ember? Ezt nézi meg az egyháztörténet tanítása a Krisztus nyilatkozata s magatartásáról és megállapítja a helyes álláspontot, mely szerint a háború, a haza, a nemzet, az Isten országa érdekében keresztyéni kötelesség. Nem dicsőítése ez a háborúnak, sem a a vérontásnak magasztalása — mint mondja —, hanem csak annak jele, hogy „mi nem akarunk félni azoktól, kik csupán a testet ölik meg, de a lelket meg nem ölhetik.“ Mindenesetre tanulságos és érdekes fejtegetés és bár a textussal való összefűgése mellett nagyon érvelni nem lehet, figyelmet érdemel. Szerintem — nem azért, hogy kiérzik belőle a tanár — vallásos estélyre inkább való, mint a szószékre.

A megtartó című (Máté 27, 3—13.) Nagy Imre biharugrai lelkész beszéde rövid lélekzetű, de komolyan, lelkesen tárgyal s élettapasztalatról tanúskodik. A textushoz azoiban nem nagyon ragaszkodik, sőt a megnyugtatóról, — mit szerző a beszéd első részében maga elé tűz — ott egyáltalán szó sincs.

A háború könnye és mosolya. (Ezsdrás 3, 13.) Péter Mihály gálszécsi lelkész. Elő- és utóimádsággal. Szép előima után a felépült templom előtti sokaság sirását, örömet s a természet „borúra-derű“ változásait hozza őszhangba a háború könnyével és mosolyával. A könnyet kiváltja az, hogy megáll minden; kockára téve a nemzetek léte, szabadsága; sok az üresen maradt hely stb.; — a mosolyt pedig ez: Az Isten választása reánk esett most, hogy világigazgatásának eszközei legyünk; továbbá a háború által teremtett egység, fiaink lelkesedése az áldozatkészség. — Közvetlen helyes menetű, jó egyszerű beszéd. Csak kár, hogy ezt az egyszerűséget „tövissel bélelt nyoszolya“, „ölyvvel vívódó galamblélek“, „a hit fehér pihéje“ felesleges toldalékokkal erőtlentíti utóimádságában.

(Folyt. köv.)

Nagy Márton
szerepi ref. lelkész.

KÜLÖNFÉLÉK.

— **Nagy hét.** Milyen más békében, milyen más háborúban! Békében bizonyos csendes áhitattal vártuk a feltámadás ünnepét; most ezt a csendes áhitatot a háború féktelensége, véres volta mintegy kiölni látszik szívünkől. Nincs meg bennünk most az az érzélem, mint amellyel máskor nagy ünnepeinket vártuk. Még az elmúlt karácsony előtt is legalább melegítette szívünket az a tudat, hogy a harcban levő szeretteinknek ajándékot küldhetünk s nekik örömet okozhatunk, de most a hadvezetőség a rossz időre, de meg a karácsonykor tett azon tapasztalatra való hivatkozással, hogy a legtöbb esetben későn kézbesített csomagok tartalma megromlott, — elrendelte, hogy tábori csomagokat ne vegyenek fel a postán. De ily körülmények között sem felejtkezünk meg harcoló katonáinkról. Püspök urunk intézkedése következtében lapunk a szokottnál jóval nagyobb számban jelenik meg, hogy abból számos példányt küldhessünk husvétii ajándékkul hős katonáinknak, akiknek ez úton küldjük innen a kalvinista Rómából szeretetteljes üdvözetünket. Kívánjuk nekik, hogy a Mindenható győzelemre vezérelje fegyvereiket s a nagypéntek, a megpróbáltatások hosszú sorozata után adja meg nekünk a győzelem husvétjét, szívünk reményeinek feltámadását.

— **Hadbavonulás.** Ez a szó hangzik most szélteben-hosszában a debreceni ős kollégium falai között. Az 1895 és 1896-ban született diákoknak is be kell rukkolniuk április 15-én. De előbb még a napokban úgy a ref. főgimnáziumban, mint a tanítóképezdőben egy bizottság megállapította a hadbavonuló ifjúk osztálybizonyítványát, érettségi bizonyítványát és oklevelét, a magántanulóktól pedig felvette a vizsgát. Természetesen a bizottság nem oly szigorúan vette az osztályozást s a vizsgáztatást, mint máskor. A máskor kemény szívek meglágyultak arra a gondolatra, hogy a hadbavonuló ifjak most úgy is egy nagy vizsga elé, a hazáért való nemes harc elé néznek. Hisszük s reméljük, hogy ifjaink ott is megállják a helyüket, mert innen a magyarság központjából csak hős fiak kerülhetnek ki.

— **A békésbányai egyházmegye tavaszi közgyűlése** március hó 22, 23, 24. napjain folyt le hódmezővásárhelyen. 22-én délután bizottsági ülések voltak. Ekkor alakult meg a hódmezővásárhelyi lelkészi kör is a csanád- és csongrádvármegyei egyházak lelkészeiből. Elnöke Nagy Károly makói, jegyzője Kiss László oros-

házi lelkész lett. A lelkészegyesületi gyűlésen Fekete Gyula tett jelentést a Téli Ujság ez évi pályafutásának eredményéről. E jelentés mindenben kielégítő. A Téli Ujság szépen felelt meg nemes hivatásának. Gönczi Béla vésztői lelkész egy kivonatos zsoltár kiadására vonatkozólag tett indítványt, mely zsoltárt a harctéren lévő katonáink könnyebben kezelhetnének; ez indítványt, bár helyestéssel fogadták, de nem tartják megvalósíthatónak. Szabó Béla mezőhegyesi lelkész olvasott még fel néhány darabot egy munkájából, melynek ezt a címet adhatnók: Gondolatok Bibliaolvasás közben. Felolvasása élénk tetszéssel találkozott. Ő amikor olvassa a Bibliát, ha megragadja egy-egy gondolat, papírra veti. Nem kidolgozott gondolatmenetek azért ezek, de nagyon érdekesek s új gondolatszülők. Megvan kéziratban az egész ószövetség s az újból Máté. 23-án reggel az ótemplomban istenitisztelet volt, hol Papp Imre vásárhelyi lelkész gyönyörű imája emelte fel a lelkeket. A gyűlést Futó Zoltán esperes ragyogó gondolatokkal teljes imája nyitotta meg. . . . Aztán megindultak a referálások. Nagyobb érdeklődést csupán a békési ügy váltott ki, részletei miatt. A bírósági üléseken elég könnyű volt a helyzet, felettebb igazságosnak senkivel szemben sem kellett lenni. A gyűlés 24-én ért véget. Ha még megemlítjük, hogy az egyházmegye egyházai csaknem négyszázezer korona hadikölcsönt jegyeztek, be is fejezhetjük referálásunkat.

I.

— **Vincze József alapítvány.** Még élénken emlékezünk a lelkes tanügy- és gyermekbarát, kiváló tankönyvíró s szakmunkás Vincze József volt földesi tanítóra, kinek neve sokáig élni fog a magyar ref. iskolaügy történetében. Az ő hűséges barátja Kiss Ferenc mindjárt a Vincze József halála után gyűjtést indított egy nevét fentartó alapítvány létesítésé céljából, melyet lassankint növelve, a kamatokkal is szaporítva, 1000 K-ra emelt fel. Ezen 1000 K-t most beadta a debreceni kollégium pénztárába oly rendeltetéssel, hogy ennek kamataiból elsősorban földesi, másodsorban püspökladányi, harmadsorban alsószabolcs-hajdúvidéki, ilyenek nemléteben tisztántúli ref. tanítóknak a debreceni ref. tanítóképezdőben tanuló jó magyaviseletű s jó előmenetelű fiai segélyeztessenek; ha pedig illetékes pályázók nem akadnak, a kamatok a neveléstan köréből veendő pályatételek jutalmazására fordíttassanak. Az alapítványi kamatok kiosztásával a tanítóképezde tanári karát bizta meg.

— **Hindenburg vallásossága.** Hindenburg, a muszkaverő tábornok, a békeidőben családja körében odahaza

Csak Török-pezséget igyunk!

minden reggel és este részt vett a közös imádkozásban s áhítatosságban. A háború ideje alatt is naponként időt szentel arra, hogy a szentírásból egy rövid fejezetet elolvasson. Amint egy svájci lap írja, nem régen egy felső porosz sziléziai városkában részt vett Hindenburg egész vezérkarával az istentiszteleten, ahol buzgón imádkozott a győzelemért. Valahányszor egy-egy győzedelmet kivív, a mindenhatónak ad hálát a sikerért. Midőn Lodzot elfoglalta s a tanuló ifjúság élén egy iskolatanácsos üdvözölte, így szólt: „A hálának és a reménynek barátságos szavaiért, amelyeket hozzám intéztek, fogadjak hálás köszönetemet; köszönet az ifjúságnak, amely oly számosan és lelkesedve gyűlt ide össze. Nem engem illet a hála a sikerekért, amelyeket az orosz ellenséggel szemben kivívtunk. Én csak a nevemet adtam azokhoz. A hála Istent, a mi Urunkat illeti, aki kegyelmesen megőrzött bennünket s aki ezután is meg fog őrizni bennünket... Vigasztalódva nézek a jövőbe, Isten becsületos békét fog nekünk juttatni“. Ime, Hindenburg nemcsak az ellenség előtt bátor, hanem bátor akkor is, amidőn a mai hitetlen világban keresztyén hitéről valamást tesz.

— **Apostolok oszlása.** Móricz Pál, a jeles író, a fővárosban megjelenő „Nap“-ban a következő rokonszenves szavakkal emlékezik meg a debreceni theologus katonákról: A debreceni öreg kollégiumból annak idején a békés világban egyik-egyik Karácsony, Husvét, Pünkösd szent ünnepére egész sereg hamvasarcú kálvinista diák széledt szét ünnepi követ, azaz hogy legátus gyanánt: a tiszamenti magyar falvakban és széles nagy alföldi községekben az ígét hirdetni. A theologus atyafiaknak (néhai Balogh Ferenc tanár szerint: hitészeknek!) ezen igehirdető útját és szerteszéledését nevezték kollégiumi diáknyelven apostolok oszlásának... Az idén azonban nem a csillagos, kakasos templomtornyok iránt veszik útjokat a debreceni „tógás diák apostolok, a háza földjének védelmére sorakoztak fel még a télen ezek a lelkes, nemes, derék fiúk, kiket pedig — mint papjelölteket — a törvény mentésített volna háború esetére is a fegyveres katonai szolgálat nehéz, töredelmes kötelezettsége alól. Most, március hónap derekán, Budapesten, a tavaszmező-utcai katonai iskolában: Nagy Béla honvéd százados vezetésével; a honvéd önkéntesek altisztképző tanfolyama után elvégezték a tisztképző tanfolyamot és mostan a bibliás papjelölt fiúk hosszú karddal oldalukon, mint hadapródörmmester tisztjelöltek oszlottak szét illetékes honvéd gyalogezredeikhez hazánk földjét fegyverrel is megvédelmezni... Ezt nevezem én az igazi apostolok oszlásának“. Óh, magyarok nagy Istene: vezérelj el hát diadalra ezeket a hívőlelkű önfeláldozásra elszánt fiúkat.

Debreceni kongó tölgylépcsős, kongó tölgyepados öreg kollégium enyhős falai közül november havában

jöttek fel Budapestre a fegyverforgatás tudományát kitanulni a debreceni theologusok. A csukaszürke katonaruhát, felszerelésüket, a zsebpénzt az öreg „anyaiskolától“, a kollégiumtól kapták, ám dobogó, tüzes, magyar szívek, hős küzdelmekre és halálra elszánt erős magyar lelkük: nemzeti leszármazásuk szerint: eredendő kincseik... A hadak útjára most tehát áldó szeretettel elbocsájtván a theologus bakafiúkat, e megható bucsúzásnál hódoljunk nekik és hogy példát mutató cselekedetük a harci kavarodásban se merüljön el észrevétlenül, drága fiainknak borostyánkoszorúra örök emlékezetre méltó névsorát ideiktatom: a debreceni hittudományi karon negyedik évi: Imre János, Török József, Szoboszlai Sándor, Varga Ferenc, Kádár Miklós, Huszár Endre, Farkas Sándor, Nagy A. Zoltán, Fülöp Ferenc, Tihanyi Kiss Sándor, Rác Géza, P. Nehéz István, Gyöngyösi Bálint, Papp Imre; harmadik évi: Kaeskö János, Kocsis József, Somogyi Pál, Somogyi Zsigmond, Veress Imre, Bakó Ödön, Papp Andor, Vecseri János, Kerekes György Imre, Szabó András, Tisza Sándor, Leel-Össy István, Kulcsár Dezső, Andó Ferenc, Köblös István, Kőrösi József, Molnár László; második évi: Fehér Imre, Szabó Gerő, Juhász Ferenc, Kakasi Lajos, Barkász Imre, Szathmáry Lajos; első évi: Joó Ferenc, Nyáry János, Kiss Sándor, Kolombán Kálmán, Jakab Sándor, Bence Sándor, Kovács Mihály, Leel-Össy Árpád, Thury Levente, Dezső Balázs, Fehér Gusztáv, Szücs Antal, Berta Béla, Varga István, Huszthi Béla hittanhallgatók, Csüry István és Révész Lajos káplánok azok a debreceni baka-theologusok, kik most — elkövetkezvén a katonatisztképző iskolákban a márciussal az igazi apostolok oszlása — bibliájok mellett karddal a kézben indultak el a hazaszeretet vértanúinak útjára... Ha a németség büszke (és pedig méltán) a maga emberanyagára, mi maroknyi magyarság is ilyen ragyogó példákra mutathatva, önértetesen szégyenkedés nélkül állhatunk meg egyvonalban a hatalmas szövetséges mellett.

— **Felekezeti béke.** Svájcban vannak egyházközsegek, melyben a felekezeteknek közös templomuk van. Még annyira nem vittük. A nagy háború azonban annyira már minket is vitt, hogy ugyanazon iskolában tanítsunk. Ez történt M.-Szigeten (erről már hirt adtunk) és Kecskeméten, hol a háború kitörésekor a kormány a kecskeméti iskolákat, a református főiskola kivételével, hadikórház céljára lefoglalta. Hogy az ifjúság oktatása fennakadást ne szenvedjen, a református egyháztanács önként felajánlotta a hatalmas iskola üresen álló termeit a kilakoltatott iskolák számára. A tanterem nélkül maradt iskolák természetesen szívesen fogadták ezt az ajánlatot és most a főiskola épületében a református jogakadémia és a gimnázium tizenkét osztályán kívül a kegyesrendi főgimnázium öt, a kereskedelmi iskola hat, a polgári leányiskola nyolc, az állami elemi leányiskola négy és a reáliskola nyolc osztálya tartott előadást.

A reáliskola új épülete közben megépült és az iskola odaköltözött, és most harmincöt osztálynak tartanak előadást a főiskola hatalmas épületében reggel 8-tól este 6 óráig.

— **Bosnyák reformok.** A bosnyák sajtó sokat foglalkozik a közös pénzügyminiszter boszniai útjával s a tartományi kormány németnyelvű félhivatalosa, a miniszter és Sarkotics országos főnök egyes nyilatkozataiból már nagyjából következtet is e kormányzati rendszer alapelveire. Az országos főnök, a banjalukai metropolitának kijelentette, hogy a szerb papság és tanítószó megméltelyezte az ifjúság lelkét és hogy azért a jövőben a legszigorúbban fognak eljárni a szubverzív elemek működése ellen. Nyilvánvaló, hogy a szerb ifjúság nevelése és ifjúsági oktatása, amely eddig a szerb autonóm ügye volt, szigorú állami ellenőrzés alá fog kerülni. Ugyanígy megbízhatósági próbának vetik alá a tisztviselői kart is. Harmadik kormányzati főadat az ország gazdasági föllendítése. A szerb határon a háborús bonyodalmak következtében egész járások lakatlanokká váltak, ide a kettős monarchiából kell majd földesgazdákat telepíteni. Minő kitünő mezőgazdákat adhatna nekünk — mondja a német lap — Magyarország és Horvátország.

— **Aratógép tulajdonosok figyelmébe!** Van szerencsém t. vevőimnek ezúton szíves tudomására adni, hogy minden nehézséget leküzdve, sikerült nagy áldozatok árán, annyi elsőrendű manilla-zsineget beszerezni, hogy a „Johnston“ géptulajdonosok ez évi szükségletét fedezhetem! Tekintettel az óriási érdeklődésre, mindenkinek saját érdeke, hogy zsinegszükségletének előjegyzése végett hozzám haladéktalanul befáradjon, mert ha a készletből kifogytam, semmi árban senkinek sem lesz lehetséges többé jóminőségű zsineget, vagy bármilyet is beszerezni. Legjobb rendszerű „Johnston“ kévekötő és marokrakó aratógépeinkből továbbá fűkaszalókból is sikerült mérsékelt mennyiséget kapnom, amire ugyan csak felhívom a t. gazdaközönség figyelmét. Kiváló tisztelettel **Ráhmer Sándor**, Bächer-Melichár-Johnston gépgyárak fióktelep vezetője. Debrecen, Piac-utca 43. Telefon 962.

— **Lelkészeink** figyelmét felhívjuk Herczeg Henrik és Társa ruggyanta-bélyegző készítő vállalatára, hogy mindenféle hivatalos bélyegzők csinos kivitelben, jutányos árért, gyorsan és pontosan készíttetnek el.

Különösen templomfestéseknél felhívjuk olvasóink figyelmét Schuller vállalatára Debrecen, Simonffy-utca 25. sz. Telefon 806. Költségvetés díjtalan.

Felelős szerkesztő: FERENCZY GYULA Dr.
Munkatársak: dr. Veress István, dr. Varga Zsigmond.

Ragályok ellen

most igen alaposan kell védekeznünk, mert kolera, vörheny, kanyaró, tífus, himlő és egyéb ragályos betegségek a háború után fokozottabb erővel lépnek fel, mint más időkben, miért is szükséges, hogy minden háztartásban egy megbízható fertőtlenítő szer kéznél legyen. A jelenkor legmegbízhatóbb fertőtlenítő szere a

LYSOFORM

szagtalan, nem mérgező, olcsó és eredeti üvegekben **90 fillérért** minden gyógyszerárban és drogériában kapható. Hatása gyors és biztos, miért is az összes orvosok betegágyak fertőtlenítésére, antiseptikus kötözéseknél (sebekre és daganatokra), kéz- és arcmosásra és ragályok elhárítására stb. mindenkor ajánlják.

Lysoform-szappan

finom, gyenge pipereszappan, 1% lysoformot tartalmaz és antiseptikus hatása. Alkalmazható a legkényesebb bőrre is; szépíti, megpuhítja és illatosítja teszi a bőrt. Egy kísérlet és Ön a jövőben kizárólag ezen szappant fogja használni. **Ára: 1 korona 20 fillér.**

Fodormenta-Lysoform

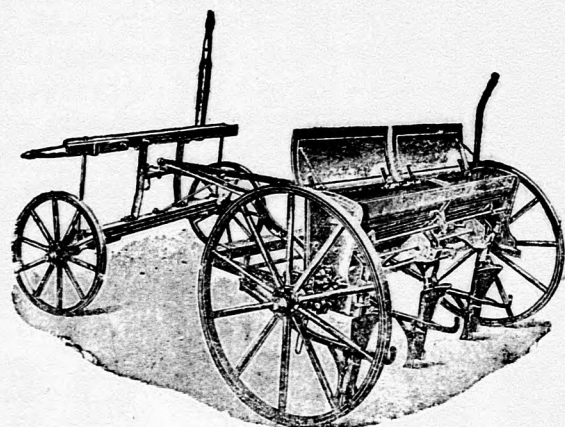
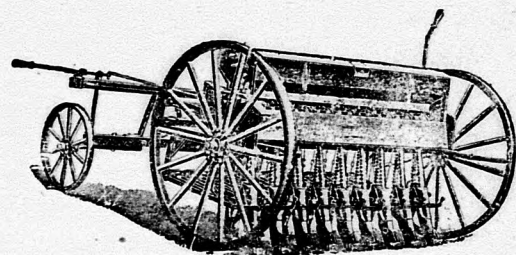
erősen antiseptikus hatású szájbiz. Szájbizt rögtön és nyomtalanul eltünteti és a fogakat konzerválja. Használandó továbbá orvosi utasítás szerint toroklobnál, gégebántalmaknál és nátha esetén gurgulázásra. Néhány csepp elegendő egy fél pohár vízre. **Eredeti üvege 1 korona 60 fillér.**

Az összes lysoformkészítmények kaphatók minden gyógyszerárban, drogériában. Kívánatra bárkinek ingyen és bérmentve megküldjük az **Egészség és fertőtlenítés** című érdekes könyvet.

DR. KELETI és MURÁNYI
vegyészetigyára Ujpesten

Debreczeni Mező- gazdasági Gépgyár R.-T.

a magyar gazdák szives figyel-
mébe ajánlja Hazai Drill páros
sorú-, Hortobágy Drill páratlan
sorú-, Napoleon Drill kombinált
vetőgépjait, valamint elsőrangú
anyagból készült 2 és 3 soros
tengeri ültetőit, továbbá rak-
tárunkon nagymennyiségben lévő
ekék, boronák, répa- és szecska-
vágóit. — Kérjen árjegyzéket!

BARTHA ISTVÁN

kövező-mester és utépitési vállalkozó

Városoknak és községeknek ké-
szít gyalogjárdákat faragott kő-
vel, téglával, kocsi-utakat minden-
féle kivitelben, — ugyszintén át-
rakásokat is jutányosan elvállal

*
Költségvetést
díjmentesen készít. —
A magyar államnak és a
varmegyének állandó
vállalkozója.
*

Telefon 7-58. sz. * Telefon 7-58. sz.

Debrecen, Kossuth-utca 35.

Alföldi Takarékpénztár

DEBRECZEN, Piac-utca 16. sz.

Alaptőke 2.400,00 korona; tartalékok 1.600,000 korona; betétállomány 9.000,000 korona. ++++++

Érdekközösségben:
a Pesti Magyar Kereskedelmi Bankkal.

Üzletági: Tartalékbetétek, Csekkszámok, Váltóleszámitolás, Törlesztéses és jeizalog kölcsönök, Értékpapírok vétele és eladása, Tőzsdei megbízások, hitellevelek bel- és külföldre. Előleg értékpapírokra és árúkra. — **Saját arúraktár.**

::: Idegen pénznemek vétele és eladása. :::
Safe deposit (magán letétpénztár.)
Külföldi átutalások hadifoglyok részére.

Affiliált intézet: Kabai Takarékpénztár r.-t. Nádudvari Takarékpénztár r.-t. és Hajdúnánási Gazdasági Bank részvény-társaság.

≡≡≡ **Fiókintézet: VÁMOSPÉRCSEN.** ≡≡≡

Debrecen szab.kir. város Világítási Vállalata.

Elvállalja: légszesz- és villamos berendezések elkészítését világítási, erőátviteli, fűtési és főzési célokra. A gáz- és villamos világítás jobb és olcsóbb a petróleumnál. Gázzal sütni és főzni sokkal jobb és félannyiba kerül, mint fával.

Gázfűtés kandallók és fürdőkályhák minden másnál tisztábbak, kényelmesebbek, biztonságosabbak.

A villamos motor legcélszerűbb és legtakarékosabb hajtóerő a világon.

Szép és olcsó lámpák, csillárok és hozzávaló felszerelések kaphatók.

Elsőrendű pirszén (kocsz) porosz kőszén.

Fekete kőszén-kátrány fatárgyak és épületek megvédésére.

Első minőségű ammoniak sulphat (legbecsesebb nitrogén-tartalmú műtrágya.)

Tetszés szerinti mennyiségben kapható vagy megrendelhető a gyárban, vagy városi üzletünkben

Piac-utca 81-ik szám alatt.

Mindennemű felvilágosítással szívesen szolgál:

az Igazgatóság.

A légszesz- és villamos gyárat az érdeklődő közönség bármikor megtekintheti.

Gyári és igazgatósági telefon: 74. Városi üzlet telefon: 90.

Építető egyházak figyelmébe!

Templomok és iskolák festését, templomi és iskolai berendezések mázolását mérsékelt áron elvállalja

Schuller Sámuel

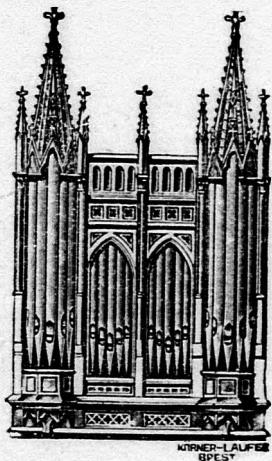
templom- és szobafestő vállalkozó

Debrecen, Simonffy-utca 25.

Telefonszám 806.

Csak első
díjakkal
kitüntetve.

Alapított
1907-ben.

A pécsi
országos
kiállításon
állami
aranyérem-
mel kitün-
tetve.

Alapított
1897-ben.

Angster József és Fia Pécs.

Orgona- és harmoniumgyár

A budapesti bazilika nagy orgonájának építője. Ajánlják kitűnő hang- és erős szerkezetű légnyomatu és elektromos berendezésű

Orgonáikat

a legjutányosabb árak mellett, művészi kivitelben. — Raktáron kitűnő hangú

HARMONIUMOK minden nagyságban

Elektromos fújtató készülékek.

Árjegyzéket kívánatra ingyen küldünk.

Löfkovits Arthur

órás, ékszerész üzlete Debrecen, Piac-u.

Egyházi készletek, keresztelők edények, urasztali poharak, tányérok, kannák alkalmi ajándékok

nagy raktára.

A református egyházak szállítója.

Orgona és Harmonium gyár

Gőzerő hajtás és saját villamos világítással berendezve.

**ORSZÁGH S.
és Fia**

cs. és kir. udvari
szállító

**RÁKOSPALOTA.
Budapest mellett**

Az 1885. évi országos kiállításon „nagy diszoklevéllel” (első díj) és „Ferenc József lovagrenddel”, az 1904. évi veszprémi kiállításon „arany éremmel” (első díj), az 1906. évi kassai kiállításon „diszoklevéllel” (első díj) kitüntetve, azonkívül számtalan kitüntetés és elismerés.

Ajánlják kitűnő hangú és szerkezetű, főleg a legujabb légnyomatu (pneumatikai) orgonákat, melyek rendkívül könnyű játékmód és a változatok egyszerű kezelése mellett, az időjárás minden viszontagságának ellenállnak. Szolid munka és jutányos árak. Kisebb orgonáink készletben vannak. Eddig 700-nál több új orgona lett szállítva. Raktáron kitűnő hangú harmoniumok minden nagyságban. Harmoniumok tetszésszerű rajz és változat összeállításával rendelésre készülnek.

Árjegyzék és részletes tervezet kívánatra díjmentesen küldetnek.

ORGONA !!

Nagyváradon, fő-utca 51/15.

UJ ORGONÁKAT

készíték a legujabb pneumatikus csőrendszer szerint, golós-ládával. Biztos működéséért még a legnevedesebb templomban is kezeskedem.

ORGONÁIM az elképzelhető könnyedségű játszás-móddal bírnak és mindamellett az egyes sipok a leggyorsabb játszás mellett is precizen azonnal megszólalnak.

Elvállalok továbbá

r é g i o r g o n á k a t
átalakítás, javítás és hangolás a legjutányosabb árban.

ORSZÁGH ANTAL

orgona készítő.

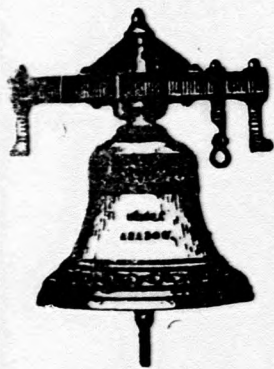
Alapított 1840.

Alapított 1840.

Hönig Frigyes

gőzüzemre berendezett harang és ércöntődéje, szivattyugyár

ARAD, RÁKOCZI-UTCA 11—28. SZÁM.

Ajánlja cs. és kir. szabadalmazott harangjait, melyekkel bármely más haranggal szemben egy azon hang előállításánál 3—46% súly és ármegtakarítás éretik el. Kitűnő jó hang és tartóságaért több évi jótállás.

Legkedvezőbb fizetési feltételek.

Forgatható és igen könnyen lódítható vas harang felszerelések, melyekkel egy ember több harangot húzhat és tűzmentes vas-álványokkal. Régi harangoknak vas-szerelésre ala kítását, avagy azoknak csekély fölülfizetés mellett új harangokkal való felszerelését.

Képes árlapok és költségvetések kívánatra ingyen és bérmentve küldetnek.

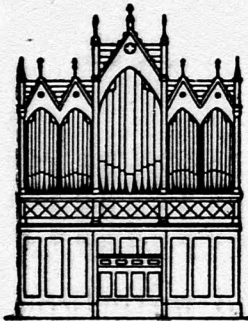
1890-ben a legnagyobb állami éremmel kitüntette.

Rieger Ottó

gőzüzemre berendezett és a kir. udvar orgonagyára. — Hazánk legnagyobb orgonájának a király orgonájának (koronázási templom) alkotója.

Budapest, X. Szigligeti-u. 29.

császári- és királyi udvari szállító.

A bécsi, párisi, pécsi stb. kiállításon kitüntetve. Kedvező fizetési feltételek mellett kiváló tiszta légnyomású csőrendszerű (pneumatikus) tartós nemes hangu orgonákat szállít.

40 év óta 2000-nél több orgonát szállított, közte a „KIRÁLY ORGONÁJÁT“

amely mű ezidő szerint Hazánk legnagyobb orgonája. 80 változatu villanyerőre berendezve. Orgona javításokat és hangolásokat a legmérsékeltebb árban teljesít.

Orgona jókarban tartását elvállalja. Katalógussal tervezetekkel és rajzokkal kívánatra díjmentesen szolgál.

Rieger orgonagyára 40 évi fennállás óta 2000 orgonát szállított.

Király balzsam

Köszvény es csuz ellen.

Legujabb gyógyszer.

Ezen balzsam legujabb gyógyszer egy belsőleg, mint külsőleg mindenféle fájdalmak ellen. Király-balzsam készítményem mint házi szer szükséges, hogy minden háznál kéznél legyen, mert egy belsőleg, mint külsőleg kitűnő hasznos szer.

Belsőleg gyomorfájásnál gyomorgörsnél csikarásnál, fejfájásnál azonnal hat s legjobb fájdalomcsillapító.

Külsőleg tekintélyes orvosok ajánlják köszvényes és csuz ellen. Fog és fejfájásnál pár perc alatt hat. Igen hasznos gyógyszer még szájjvizhez cseppentve rossz lehellet szagtalanításra 1 üveg 2 k 65 f. 3 üveg 6 kor. 5 fill. Utánvétellel bérmentve.

Magyar ember nem használ mást csak a híres

Hajdusági pedrót !!

mely legjobb bajusznövesztő és ápoló szer az összes bajuszpedrő készítmények között. Hatása gyors és biztos

Postán 3 dobozt 2 K. 15 fillérért. 6 dobozt 3 K. 65 fillérért bérmentve utánvétellel küld a készítő.

Grósz Nagy Ferencz

„Arany egyszarvu“ gyógyszerértára a hol mindnn bel- és külföldi gyógyszerkülönlegességek erdelti árakban szerezhetőek be.